



ალმაჯვლის ასპარეზი ჩერნოვიცის აღების დროს გენ. ლეჩიკის ჯარს ხელთ უგდია 10 ზარბაზანი, დაუტყვევებია 49 აფიცერი და 1500 ჯარისკაცი.

გალიციის რუსების წინსვლა გრძელდება რაძვილოვთან რუსების იერიში ავსტრიელებს მდულარე სითხით მოუფერებიათ.

დასავლეთის ასპარეზი. ინგლისის ჯარის ბრძოლის პირზე ჰაერში ბრძოლა გაძლიერდა; ინგლისელმა მფრინავებმა ჩამოაგდეს გერმანელთა ორა ჰაერო პლანი.

ბელგიელთა ჯარის ბრძოლის პირზე საარტილერიო ბრძოლა. არგონებსა და ვოგეზებში საარტილერიო და სანადმო ბრძოლა სწარმოებს.

მედიანთან მთელ ბრძოლის პირზე ვაცხარებულები საარტილერიო ბრძოლა.

იტალიის ასპარეზი. ავსტრიელები წინსვლას განგრძობას ცდილობენ და ამ მიზნით აზიარს მდამოკეპში მძლავრი იერიშები მიაქვთ იტალიელთა პოზიციებზე.

მავრის ასპარეზი. გუმბინის მიმართულებით სოფ. ბაზარჯინთან ოსმალების წინსვლა რუსებმა შეაჩერეს.

ბამ იაგლის საზღაურება მისკა სუციის არხთან კლავ შეტევა დაეწყო. 2 ივნისს ინგლისის რეგულიარულ ჯარს ოსმალეთის მოსახლურე მცირე რაზმთან შეტაკება უკვე მოსვლია.

სუციის არხთან გერმანიის შორისმოკლებმა არტილერიამ ინგლისის ჰაერობლანი ჩამოაგდო.

რუმინიაში ომის მომხრეთა დიდი მოძრაობა დაიწყო. კაბინეთი უძღვრია. მთავრობა სატახტო ქალაქის დატოვებას აპირებს.

უმადლესად გამოიცა კანონი, რომლის ძალითაც რუსეთში მყოფ ბულგარეთის ყველა ქვეშევრდომს ქონებას ჩამოართვენ.

ქრისტიანიდან იუწყებიან: ნორვეგიის გემი „ბუფი“ გერმანიის წყალქვეშა გაუფრთხილებლად ჩასძირა.

ბელუჯისტანში გერმანიის საწინააღმდეგოდ ინგლისის საექსპედიციო ჯარი გაუგზავნა.

იქში (სამხრეთი ირანი) ინგლისის საკონსულო აღადგინეს. საკონსულო სა-

საქართველოს ურთიერთობა ინგლისთან.

ისტორიული ცნობა. ზემოთ გადმოცემით ვიცი, რომ ერთ დროს საქართველო ინგლისის სამეფოს უკავშირდებოდა... ამის გამო 28 წლის განმავლობაში მიწერ-მოწერა და კაცების გზავნა ყოფილა გამართული; შეერთება არ მომხდარა მხოლოდ მის გამო, რომ „ანკლავისკება ქართულად არ იწერეს პირველად“. ეს სიტყვები 1882 წელს „ივერიაში“ იყო დაბეჭდილი. სამწუხაროდ, ჩვენ ძველებს ამის შესახებ არაფერი აქვს ნაწერი. ამ გარემოების მოკლე ცნობა მე ამოვიკითხე ქართველ კათოლიკეთა მღვდლის ანტონ ხუციშვილის „დღიურიდან“. ეს დღიური „წახე 1880 წ. სოფ. ხიზაბაზარს, ახალ ქალაქის მახლობლად, ქართველ კათოლიკეთა მოძღვარ ივანე გვარამაძესთან.

ქართველი მოძღვარი ანტონ ხუციშვილი სომეხკათალიკეთა ტიპიკონის მიმდევარი იყო. იგი იწოდებოდა „ჯერ ანტონ ხუციანცად“. იგი მხითარისტი იყო და ძველი და ახალი სომხური ენებიც კარგად იცოდა. ერთ დროს ქართველ კათოლიკეთათვის ინდოეთშიც იყო მღვდლად. შემდეგ საქართველოში დაბრუნდა და ჯავახეთში სცხოვრობდა. გარდაიცვალა 1859 წ. იყო ქართველი მწიგნობარი და ქართულ ენაზე წიგნებსაც სათარგმნად. ზოგი რამ ცნობა ამის ნაწერებიდანაც ამოვიღე. მისმა ნაწერებმა დამაინტერესა და დაუწყევა ძებნა ქება ბოლოს, როგორც იყო, ბევრ საყურადღებო ცნობებს წავაწყდი. რომელიც ცნობებიც მე გამაცნო პატრიარქ მულმა სომეხთა ისტორიკოს-არქეოლოგმა

ჩრდილოეთ ზღვაში დაიღუპა შვეიცის გემი „საეა.“

გემ „ტუბანტის“ დაღუპვის გამო, ზარილი 3 მილიარდი ყოფილა.

შვეიცის აქტივისტებს განუზრახავთ პროვინციებში ომის მომხრეთა გასაძლიერებლად ფართო აგიტაციები გამართონ.

აოხანის კუნძულების საკითხი შვეიცის პალიატას ჯერ სახეებით არ განუხილავს; დეპუტატებს აზრად აქვს ხსენებული კუნძულების შესახებ საერთო რეზოლუცია გამოიტანონ.

„ბირე ველ“ სამხედრო მიმოხილველი სწერს: გალიციის ასპარეზზე მოპირდაპირე მდგარი წინააღმდეგობის გაწევა დაიწყო. მტრის დღევანდელი თავგანწირული ბრძოლა სრულებით არ ჰგავს წარსული წლის ბრძოლებს. ჰინდენბურგს უთქვამს: გალიციის შეტევა მდიდარი სიკაცსე დაღვეანდელ ბრძოლას. ვის მხარეზეც უნდა გადახაროს გალიციის გამარჯვების სასწრაფო, იგი მანქანათმშენებელი ყველა ასპარეზის ბრძოლაზე დიდ გავლენას იქონიებს.

ჰოლანდიის მთავრობას განუზრახავს, თავისი სანაპიროების დასაცავად ჯარების მომილიზაცია გამოაცხადოს.

ჩრდილოეთ ზღვაში ჩადირეს გემი „ირერი“.

ენვერ-ფაშას პალიტ ბელთის მიუხედავად მცირე აზიში მოქმედ ჯარის დროებითი ხელმძღვანელობა.

მაკენზენი გალიციის ასპარეზზე მოვიდა.

სამხედრო მიმოხილვა ბრძოლის პირის შრთაში.

გუშინდელ ჩვენს მიმოხილვაში აღვნიშნეთ, რომ ბრუსილოვის ჯარის მთავარი ყურადღება ამ ხანად მიქცეულია ფრთხილად მოქმედებაზე, რადგანაც გალიციის წინსვლა ვერ გავრცელდება, თუ ფრთხილად ის უზრუნველ ყოფილი არ იქნება აღვნიშნეთ აგრეთვე, რომ გარდუდელ ბრძოლის პირის ჩრდილოეთით, ლუციკიდან დაწყებული გერმანელები იცავდნენ ბრძოლის პირს და თავდაცვის ორგანიზაციას უფრო განვითარებული აქვთ გერმანელებს. მერე, საწინააღმდეგო ფრთაზე კი ავსტრიელები დიდ წინააღმდეგობას უწევდნენ ჩერნოვიცთან ამ 4 უსასყენო დღის განმავლობაში.

საქართველოს ვაჭრებს ასეთი გზის მარჯვენა და მცველი სამეფოს ხარჯით მისდევდნენ, ვაჭართაგან მთ არაფერი იცნობდათ. ესენი ვაჭრებს აცილებდნენ სპარსეთის საზღვრამდის, მერე იქით, ანუ სპარსეთში, სპარსნი იცავდნენ.

საქართველოს სამეფოს ვაჭრების სასარგებლოდ სპარსეთის მთავრობასთან ამის პირობაც იყო დადებული სპარსნი საქართველოს ვაჭრების მგზავრობას ინდოეთში ცუდით არ უშვებდნენ, არც საქონლის გატარება-გამოტარებაში ეწეოდნენ და არც ბაის არაშეხდნენ. ერთი სიტყვით, ხელს არაფრით უშლიდნენ, პირიქით, ეხმარებოდნენ კიდევ.

სპარსეთის მთავრობას საქვეყნოთ ისიც კი ჰქონდა გამოცხადებული, რომ ვინც მგზავრ ვაჭარს გაძარცვავს, ნამეტარ ინდოეთში მიმავალ გურჯისტანის ვაჭრებს, იგი ჩვენის კანონით სასტიკათ დაისჯება.

ამიტომაც ქართველები ინდოეთში უნებლად დაიარებოდნენ და ვაჭრობდნენ მათ გზებში არავინ აწუხებდა. ასეთი უზრუნველყოფა ქართველი ვაჭრებისა გამოწვეული იყო იმ გარემოებისაგანაც, რომ ეგვიპტე ქართველები წახლისდნენ; აღმოსავლეთში დაეწვიონ ვაჭრობისათვის მგზავრობას და ამით ეგვიპტე მოსაპოს მათში ის კავშირიც და გაწყდეს ის შემავრთებელი ძალა, რომელიც ქართველებს რუსებთან აკავშირებს, ეს კავშირი ძალიან აწუხებდა და უხეშქავდა გულს სპარსელებს.

ამის ნიშნის ჩვენ ვეხდეთ 1795 წ. საქართველოში. ალა-მამაძანმა მეფე ერეკლეს ასეთი ულტიმატუმი მიწერა: „თქვენმა უმადლესობამ იცის, რომ ეს ასი თაობა არის, ერანისანი ყოფილხართ, ახლა განკვირებით ვებრძანებთ, ვითომც

აღმოუჩნდა. მაგალითად, საერთოდ ჩვენი მიმართულებისა და განსაკუთრებით გასული „საქართველოს“ მხილობა. ბ. დალს აქვს დაკისრებული ამ „მუბლიცისკი“ პირობა მარტო რომ საწინააღმდეგობით შედეგს იღებოდა მის ყურადღებას არ აქცევდნენ არამც თუ მოწინააღმდეგეები, ან თავისიანები, თვით ავტორი იმ ზომად აზრად იგდებს თავის ღვაწლს, რომ თავის მეცნიერულ მუშაობას დასაძინებს მერეც დღესვე ივიწყებს, რომ ახალი ამერიკა აღმოაჩინოს და ისიც ასეთავე დავიწყებას მისცეს. მაგალითები? ახა ვინ მოსთვლის ზღვაში ქვიშას და ცაში ვარსკვლავებს. ჩვენ უკარადღება მივაქციეთ მხოლოდ მის მოწიგ აღმოჩენას. ბ. დალი „საქართველოს“ ეკამთება—შენ ბურჟუაზიულ პრინციპებს ანმტკიცებ და, მაშასადამე—ეროვნულ მიმართულების არა ხარო. უმტკიცეთ ეხლა ბ. დალს, რომ ეროვნული მიმართულება ყოველგან ბურჟუაზიულ მუშაობაში და არა სოციალისტების, რომ ბურჟუაზიულ მიმართულებაზე არის დამყარებული ყველა ქვეყნის მოწინავე ერების ეკონომიკური და კულტურული ძლიერება. უმტკიცეთ რამდენი გნებადესთ,—ბ. დალი თქვენსას საიდან დაიმახსოვნებს, როდესაც თავის ნაწერს (ანუ გამოკვლევებს) მერეც დღესვე ივიწყებს.

სულ რამოდენიმე თვის წინადა ბ. დალი ამტკიცებდა: „საქართველო“ წმინდა თავად აზნაურული ორგანოა, ის წმინდა თავად აზნაურული მიმართულების გამომხატველია ამას ის იმით ასაბუთებდა, რომ იმ ხანად „საქართველო“ ჩვენი თავად აზნაურობის წინამძღოლების უმოქმედობას შეეხო ეროვნულს საკითხებში და მათ სამსახურად გადადგამაც კი მოსთხოვა. ბ. დალის ლოცვა ამანარი იყო: „საქართველო“ თავად-აზნაურობის საქმეებშიდ აშკარად ერევა—მაშასადამე, ის აზნაურული მიმართულებისათ.

რასაკვირველია, ასეთ დასკვნას ბ. დალი თუ ვაკეთებდა. „საქართველო“ სწორედ ეროვნული თვალსაზრისით ხელმძღვანელობდა, და არა წოდებრივის, როდესაც ის ჩვენს მარშლებს უმოქმედობას უკეთებდა. და თუ როგორ უნდა თავად აზნაურულ საქმეებში თავიანფრებინადა გარევა, ამის მაგალითი ხომ „მეგობრის“ მუბლიცისტებმა მრავალჯერ მოგვცეს!

რამოდენიმე თვის წინად „საქართველო“ წმინდა თავად აზნაურული ორგანო იყო და ბ. დალი ქართველ ბურჟუაზიულ წრეებს აფრთხილებდა—არ დაუჯეროთ მათ, ისინი აზნაურობის იდეოლოგები არიან. გაცივრებით იკითხავთ მრავალნი, თუ მეფე ერეკლემ ამ დესპოტიკურს რა აწყენინა ისეთი, რომ იგი მოვიდა და უამრავ ქართველთა სისხლი დაღვრა და თფილისი ქვა ქვაზედ აღარ დასტოვა.

ამ მტრობას ძველნი მემორიონები ქრისტიანობის სჯულის ზიზლით ხსნიან, მაგრამ ეს სწორე არ უნდა იყოს, რადგანაც მტრმა თფილისის გარდა სხვა კუთხეებს არ მიმართა, სადაც პას თავის მტერი მეფე ერეკლე ეგულმეორდა, მარტო მისი ქალაქი აიკლო და მოსაო თფილისისე, რომ თქმულება არის ძველთაგან მთელს თფილისში მხოლოდ ერთადერთი სახლი გადაჩა მთელი, დანარჩენი სპარსელებმა სულ დააქციეს და დასწვეს ოთხი დღის განმავლობაში.

ეს სახლი, რომელიც გადაჩა დანგრევა დაქვევას, ყოფილა მელიქიანთ გვარის, ჯვარის მამის ეკლესიის ზემოთ, სადაც ბაღის ქუჩა იწყებდა. ეს ქუჩა სოლოლაკისკენ მიემართება ამ სახლის ნაშთი დღესაც არის. ეს სახლი იმითად გადაჩინილა, რომ თვით ალა-მამაძანი ამ სახლის ბანზე მჯდარა და იქიდან უყურებდა თურმე თფილისს, თუ როგორ აქცევდნენ და სწვამდნენ. როგორც ისტორია მოგვითხრობს ამ დესპოტის გაფრთხება და სიმბოროტე ადამიანურ საზღვარს არის გადასული, ხოლო მისი მიზნები კი არ ვიცი, თუ ეს კაცთა სისხლის მსმელი ტრონი რამ გააბრაზა ისე, რომ იმ დროს ქალაქი თბილისი ისე უღმერთოდ დააბო, რომ ეკლესიებს გარდა აღარაფერი დასტოვა.

ამის ნათელ პასუხს ზემო „ულტიმატუმი“ გვაძლევს, ანუ ფირმანი, რაც მტრის მეფისთვის საქართველოზე გამოთარგმნის ცოტა წინედ მოუწერია. „ფირმანი“ ისე ნათელია, რომ ჩვენ ამაზე აღარას ვიტყვი

ეს ფირმანი ძველი თარგმანი, აქ მე ის აღავალიც მოვიყვანე, რაც ჩვენის საგნისთვის არის სპარსო. აი, ძაღლის თარგმანი ამ პირობებში ყოფილა დამარხული სამწუხაროდ, ჩვენ სულ არაფერი ვიცი: იმ მიზნების შესახებ, თუ სპარსეთის ეს ტირან დესპოტი საქართველოს დედა ქალაქ თფილისის რისთვის დედა ქალაქ ერეკლეს ძღვეით და თფილისის აკლებით იჯერა გული, რაღა მარტო იქ მიმართა ჯვარის ამოსაყრელად, სადაც მეფე ერეკლე მეფობდა?



